SUOMEN AUTOPURKAMOLIITTO R.Y.

PYYDETTY LAUSUNTO EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE

koskien erit. U 72/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ajoneuvojen suunnittelua koskevista kiertotalousvaatimuksista ja romuajoneuvojen jätehuollosta, asetusten (EU) 2018/858 ja 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivien 2000/53/EY ja 2005/64/EY kumoamisesta (ajoneuvojen kiertotalousasetus)

LAUSUNNON SISÄLLYSLUETTELO

SIVU 1. **–KANSILEHTI**

SIVU 2. **- SISÄLLYSLUETTELO**

SIVU 3. **–TAUSTAA**
- ASETUSLUONNOKSEN KATTAVUUS
- OLENNAISIMPIA ASIOITA ASETUKSESSA

SIVUT 4-5. **- VALTIONEUVOSTON LAUSUNTOA KOSKEVAT KANNANOTOT**

SIVU 6. **- AUTOPURKAMOLIITON KANNANOTTOJA ASETUSLUONNOKSEEN – HUOLTA AIHEUTTAVAT**

SIVUT 7-10. **- SUORIA OTTEITA ASETUKSESTA-VAIN AUTOPURKAMOT KYKENEVÄT TOTEUTTAMAAN**

SIVU 11. **- TUOTTAJIEN JA AUTOPURKAMOIDEN ASETUKSEN MUKAISESTA YHTEISTOIMINNASTA**

Suomen Autopurkamoliitto r.y. esittää lausuntonaan seuraavaa:
TAUSTAA
Olemme saaneet suoraan vastauksen komissiosta, että Suomessa nykyisin voimassa oleva järjestelmä ei ole tulevan asetuksen mukainen.
Tämän vuoksi edes jo nykyisen direktiivin edellyttämä uudelleenkäyttötavoite ei toteudu.

Tällä hetkellä yli puolet kaupallisesti uudelleenkäytön arvoisista romuajoneuvoista haaskataan Suomessa vuosittain.
Suomessa romutetaan vuosittain noin 80.000 autoa. Vaikka näistä kaupallisesti hyödynnettäviä uudelleenkäyttöön olisi vähintään puolet eli 40.000 autoa, vain alle puolet noin 18.000 autoa näistä kulkee vuosittain laillisen autopurkamon*) käsittelyn kautta. [Lähde: Autopurkamoselvitys 2021 Työryhmä/ Camilla Karavatski, Saara Ahtaanluoma ja Aarni Karjalainen].
{)Asetusluonnoksessa:"valtuutettu käsittelylaitos")*

Nykyjärjestelmä ei siis voi jatkua asetuksen tultua voimaan.
Komission edustajan Jaco Huismanin kanta Suomen tilanteesta:
Se on yhdenmukaistettava muuhun EU:hun uuden asetuksen tultua voimaan.

Ainoat asetuksen mukaiset Valtuutettujen käsittelylaitosten kriteerit käyttävät toimijat ovat autopurkamot.
Käsittelylaitosten rooli ja tehtävät ovat absoluuttisesti keskeisin osa koko asetuksessa, mitä tulee itse romutettavien ajoneuvojen käsittelyyn.

ASETUSLUONNOKSEN KATTAVUUS
Asetuksessa vahvistetaan ajoneuvojen suunnittelua ja tuotantoa koskevat kiertotalousvaatimukset:
1)jotka liittyvät **uudelleenkäytettävyyteen,** kierrätettävyyteen ja hyödynnettävyyteen sekä kierrätettyjen materiaalien käyttöön **ja jotka on todennettava ajoneuvojen tyyppihyväksynnän yhteydessä**,
2)ajoneuvojen **osia, komponentteja ja materiaaleja koskevat tieto- ja merkintävaatimukset.**
Edelleen vahvistetaan myös vaatimukset, jotka koskevat:

1. **laajennettua tuottajan vastuuta**,
2. **romuajoneuvojen** keräystä ja **käsittelyä** sekä
3. **käytettyjen ajoneuvojen vientiä unionista kolmansiin** maihin.

OLENNAISIMPIA ASIOITA ASETUKSESSA ON, ETTÄ

1. **KAIKKI romuajoneuvot** tulevaisuudessa tulevat **autopurkamoiden saataville, jotta niiden asetuksen mukainen käsittely tapahtuu.**

2. **ROMUTUSTODISTUKSIA** voi antaa vain **valtuutettu käsittelylaitos eli laillinen autopurkamo**

VALTIONEUVOSTON LAUSUNTOA KOSKEVAT SAL:N KANNAOTOT

1) *Asetuksessa säädettäisiin **valtuutetusta käsittelylaitoksesta,** jolla tarkoitettaisiin laitosta tai yritystä, jolle on myönnetty ehdotetun asetuksen ja jätedirektiivin mukaisesti lupa kerätä ja käsitellä romuajoneuvoja.*

SAL KANNANOTTO: Autopurkamoliitto pitää hyvänä, että valtuutetun käsittelylaitoksen lupavaatimukset, toiminalliset ja taloudelliset ym. vaatimukset täsmällisesti määritellään asetuksessa. Toteamme, että vain lailliset autopurkamot täyttävät vaatimukset.

2) *Tuottajayhteisöjen on varmistettava tuottajien ja jätehuoltotoimijoiden tasapuolinen edustus hallintoelimissään.*

SAL KANNANOTTO:
Autopurkamoliitto pitää tätä hyvänä, koska autopurkamot ovat se toimija, joka on tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa ja ovat ainoa asetuksen tarkoittama ”valtuutettu käsittelylaitos”. Esim. Hollannissa näin on jo nyt eli autopurkamoiden valtakunnallisella liitolla on edustus tuottajayhteisön hallituksessa. Järjestely on toiminut hyvin ja hedelmällisesti.

Asetuksen mukaan: ”Valtuutettujen käsittelylaitosten olisi varmistettava, että ennen murskaamista romuajoneuvoista irrotetaan uudelleenkäyttöä tai kierrätystä varteen tietyt osat ja komponentit.” Koska autopurkamot toimivat valtuutettuina käsittelylaitoksina ja ovat ainoat, jotka kykenevät täyttämään asetuksen vaatimukset esim. esikäsittelystä (puhdistus) ja täyttämään uudelleenkäyttöä koskevat vaatimukset jne. ja [vain] purkamoille tulee romutustodistuksen anto-oikeus.

Jätelain ja romuajoneuvoasetuksen säännöksiä onkin muutettava uuden asetuksen täytäntöönpanemiseksi.

3) *Autopurkamoja on Suomessa runsaat sata.*
Romuajoneuvojen uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja käsittelyä koskevat uudet vaatimukset saattaisivat edellyttää romuajoneuvojen käsittelijöiltä kehitystyötä ja investointeja uusiin käsittelymenetelmiin. Koska tuottajat olisivat velvollisia kattamaan romuajoneuvojen jätehuollosta aiheutuvat kustannukset, uudet käsittelyvaatimukset ja uudelleenkäytön lisääminen kasvattaisi tuottajien kustannuksia.

SAL KANNANOTTO:
Asetuksen tarkoittaman LAAJENNETUN tuottajavastuun perusteella tuottajien on osallistuttava näihinkin kustannuksiin ja niiden on kustannettava mm. romutustodistusjärjestelmän kustannukset. Kustannukset ovat niin merkittäviä, että ilman tuottajien osallistumista ne olisivat ylivoimaisia autopurkamoille, jotka ovat pieniä tai enintään keskisuuria yrityksiä ja koska käsiteltävien romuajoneuvojen volyymi saattaa nelinkertaistua.

4) *Suomessa asetus voisi vähentää jätehuollon ulkopuolelle jäävien romuajoneuvojen määrää, mikä vähentäisi niistä aiheutuvia ympäristöhaittoja. Asetus toisi myös laajennetun tuottajavastuun piiriin uusia ajoneuvoluokkia, mikä voisi tehostaa niiden jätehuoltoa.*

SAL KANNANOTTO:
Autopurkamoliitto pitää tätä oikeana ja hyvänä.

5) *Ehdotukseen sisältyy myös vaatimus luvanvaraisuudesta. Laitosten ja yritysten, jotka aikovat käsitellä romuajoneuvoja, olisi haettava toiminnalleen lupaa. Uudet velvollisuudet merkitsevät rajoituksia elinkeinovapauteen. Suomessa romuajoneuvojen käsittely on kuitenkin jo nykyisin ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraista. Perustuslakivaliokunta on rinnastanut rekisteröitymisvelvollisuuden luvanvaraisuuteen.*

SAL KANNANOTTO: Suomessa vaaditaan autopurkamotoiminnassa jo nyt ympäristölupa, tämä on oikein ja tarpeellista, on kuitenkin varmistettava, että luvan vaatimukset ovat yhtenäiset koko maassa. Ehkä on syytä harkita mikä on lupaviranomainen, luonteva keskitetyksi lupaviranomaiseksi olisi Pirkanmaan ELY.

AUTOPURKAMOLIITON KANNANOTTOJA ASETUSLUONNOKSEEN

- HUOLTA AIHEUTTAVAT

1)IDIS-järjestelmästä.

Osatietojen puuttuminen ja yhdenmukaisen muodon puuttuminen tekevät nykyisestä IDIS-tiedosta lähes hyödyttömän, jopa tärkeät purkutiedot puuttuvat usein. Yhtenäisen muodon pitäisi olla IDIS-järjestelmän käytön tärkein etu riippumatta siitä, miten alkuperäiset laitevalmistajat toimittavat tietonsa. IDIS tai muu vastaava järjestelmä on saatava asetuksen mukaisesti kattavaksi ja ajantasaisesti toimivaksi. IDIS on kansainvälinen purkamistietojärjestelmä, joka sisältää ilmaisia purkamis- ja turvallisuustietoja valtuutetuille käsittelylaitoksille kaikissa ajoneuvoissa, mukaan lukien romuajoneuvot.

2)Osien uudelleenkäyttö ja myyntirajoitukset,

Yhtäältä asetus vaatii pakolliseen purkamisen, ja maksimoidun uudelleen käyttö ja kierrätyksen. Toisaalta esim. kaikkia purettuja osia EI saa (kaupallisesti) hyödyntää. Laajennetun tuottajavastuun mukaisen korvauksen on oltava riittävä, ei pelkästään +/- 0, vaan myös liiketaloudellisesti riittävä. korvaamisen tulee käsittää mm. myös lisääntyneen hallinnollisen taakan esim. raportoinnin aiheuttamat lisäkustannukset.
Pakollisen purkamisen kustannukset ei-kaupalliselta osin tulisi kattaa laajennetulla tuottajavastuulla.

3)Raportointivelvollisuus on sinänsä hyvä ja oikea, se erottaa lailliset toimijat laittomista ja ehkäisee harmaata taloutta. Lisääntyneet kustannukset lisääntyneestä hallinnollisesta taakasta on katettava asetuksen tarkoittamalla tavalla laajennetun tuottajavastuun puitteissa.

4)Asetuksen tarkoittamissa **keräyspisteissä** Suomessa suurten etäisyyksien vuoksi on sinänsä järkeä. Keräsypisteiden on toimitettava romuajoneuvot määräajassa lailliselle autopurkamolle. Siksikin niiden on oltava alisteisia autopurkamoille. Asetuksen sisältämä jopa vuoden aika toimittaa romuajoneuvo lailliselle purkamolle on tarpeettoman pitkä. Keräyspisteelle asetettavat vaatimukset sulkevat pois osan nykyjärjestelmän vastaanottopisteistä.

5)Myös **romuajoneuvoihin ja jäteosiin** liittyvät **jätteenkuljetukset** kuuluvat laajennetun tuottajavastuun piiriin ja niiden kustannukset on katettava asetuksen mukaisesti.

6)Kannattavuutta ja kustannusten korvaamista tulee tarkastella ja kattaa (jäte)lajikohtaisesti esim. muovit, lasit omana kokonaisuutenaan jne.

KESKEISET UUDISTUKSET UUDELLEEN KÄYTÖN OSALTA ASETUSLUONNOKSESSA

NÄMÄ VAATIMUKSET VOIDAAN TÄYTTÄÄ VAIN LAILLISISSA AUTOPURKAMOISSA sivut 7-10.

LIITE VII C OSA
OSIEN JA KOMPONENTTIEN PAKOLLINEN POISTAMINEN ROMUAJONEUVOISTA

1.Sähköajoneuvon ajovoima-akut;
2.Sähköiset ajomoottorit, mukaan lukien niiden kotelot ja niihin liittyvät ohjausyksiköt, johdot ja muut osat, komponentit ja materiaalit;
3.[akuista ja jäteakuista annetun] asetuksen (EU) 2023/** 3 artiklan 12 alakohdassa määritellyt käynnistys- valaistus- ja sytytysakut (ajoneuvoakut);**
4.moottorit;
5.katalysaattorit;
6.vaihdelaatikot;
7.lasista valmistetut tuulilasit sekä taka- ja sivuikkunat;
8.pyörät;
9.renkaat;
10.kojelaudat;
11.tietoviihdejärjestelmän osat, joihin on suora pääsy, mukaan lukien ääni-, navigointi- ja multimediaohjaimet, myös näytöt, joiden pinta-ala on yli 100 neliösenttimetriä;
12.ajovalot ja niiden toimilaitteet;
13.johdinsarjat;
14.puskurit;
15.nestesäiliöt;
16.lämmönvaihtimet;
17.muut yksimateriaaliset metalliosat, jotka ovat yli 10 kg:n painoisia;
18.muut yksimateriaaliset muoviosat, jotka ovat yli 10 kg:n painoisia;
19.sähkö- ja elektroniikkakomponentit: a)sähköajoneuvojen invertterit;
b)painetut piirilevyt, joiden pinta-ala on yli 10 cm2;
c)aurinkosähköpaneelit, joiden pinta-ala on yli 0,2 m2;
d)automaattivaihteiston ohjausmoduulit ja venttiilikotelot.

15 artikla: Valtuutetut käsittelylaitokset

ERITYISESTI KOHDAN 2) VAATIMUKSET VOIDAAN TÄYTTÄÄ VAIN LAILLISISSA AUTOPURKAMOISSA

1. **Kaikkien laitosten tai yritysten, jotka aikovat käsitellä romuajoneuvoja, on hankittava toimivaltaiselta viranomaiselta lupa** direktiivin 2008/98/EY 23 artiklan mukaisesti ja noudatettava luvassa vahvistettuja ehtoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2010/75/EU soveltamista.

2. Ennen edellä 1 kohdassa tarkoitetun luvan myöntämistä toimivaltaisen viranomaisen on tarkistettava, onko laitoksella tai yrityksellä **tarvittavat tekniset, taloudelliset ja organisatoriset valmiudet 27 artiklassa** säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa **luvissa on mainittava, että käsittelylaitoksilla on toimivalta antaa 25 artiklassa tarkoitettu romutustodistus.**

<u>NÄMÄ VAATIMUKSET VOIDAAN TÄYTTÄÄ VAIN LAILLISISSA AUTOPURKAMOISSA</u>

27 ARTIKLA:

-Valtuutettujen käsittelylaitosten on varmistettava, että **kaikki romuajoneuvot ja niiden osat, komponentit ja materiaalit sekä ajoneuvojen korjauksista syntyvät jäteosat otetaan vastaan ja käsitellään** niiden luvissa vahvistettujen ehtojen sekä tämän asetuksen mukaisesti.

-Valtuutettujen käsittelylaitosten on varmistettava, että **romuajoneuvojen kaikessa käsittelyssä noudatetaan** vähintään tämän asetuksen 28, 29, 30, 31, 34 ja 35 artiklaa ja liitettä VII, ja sovellettava direktiivin 2010/75/EU 3 artiklan 10 alakohdassa määriteltyä parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.

- Valtuutettujen käsittelylaitosten on

a) **varastoiva** kaikki romuajoneuvot sekä niiden osat, komponentit ja materiaalit liitteessä VII olevassa A osassa (kalvo 15) **vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukaisesti, vaikka varastointi olisi väliaikaista;**

b) **puhdistettava kaikki romuajoneuvot 29** artiklan ja liitteessä VII olevassa B osassa (KALVO 24-25) vahvistettujen vähimmäisvaatimusten mukaisesti;

c)**poistettava romuajoneuvosta ennen murskausta** tai paalausta liitteessä VII olevassa C osassa (KALVO 5.) luetellut **osat ja komponentit, joilla on** uudelleenkäyttö-, uudelleenvalmistus- tai kunnostuspotentiaalia, manuaalisesti tai (puoli)automatisoidusti purkamalla sekä tuotetta rikkomatta;

d)**käsiteltävä kaikki romuajoneuvot ja niiden osat, komponentit ja materiaalit** direktiivin 2008/98/EY 4 artiklassa säädettyjen **jätehierarkian ja yleisten vaatimusten sekä tämän asetuksen 32, 34, 35 ja 36 artiklan mukaisesti**.

<u>NÄMÄ VAATIMUKSET VOIDAAN TÄYTTÄÄ VAIN LAILLISISSA AUTOPURKAMOISSA</u>

LIITE VII KÄSITTELYVAATIMUKSET A OSA
VARASTOINTIPAIKKOJA JA KÄSITTELYPAIKKOJA KOSKEVAT VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

1.Paikat, joissa romuajoneuvoja ja niiden komponentteja, osia ja materiaaleja varastoidaan ennen romuajoneuvojen käsittelyä, mukaan lukien keräyspisteissä olevat varastointipaikat, on
a) varustettava läpäisemättömillä pinnoilla ja laitteilla nestevuotojen keräystä varten sekä nesteiden ja rasvojen erottimilla;
b) varustettava terveys- ja ympäristösäännösten mukaisilla varusteilla veden, mukaan lukien sadevesi, käsittelyä varten.
2.Varastointi on järjestettävä siten, ettei vahingoiteta
a) tässä liitteessä VII olevan B osan 1 ja 2 kohdassa lueteltuja nesteitä sisältäviä komponentteja ja osia;
b)tässä liitteessä VII olevassa C osassa lueteltuja komponentteja, osia ja materiaaleja. (edellä sivu no 7.)
3.Paikoissa, joissa romuajoneuvoja ja niiden komponentteja, osia ja materiaaleja käsitellään, on oltava
a) läpäisemättömillä pinnoilla varustetut tarkoituksenmukaiset alueet, joissa on käytettävissä laitteet nestevuotojen keräystä varten sekä nesteiden ja rasvojen erottimet;
b) tarkoituksenmukaiset varastot romuajoneuvosta poistetuille osille, komponenteille ja materiaaleille, mukaan lukien läpäisemättömillä pinnoilla varustettu varasto öljyn saastuttamille osille, komponenteille ja materiaaleille;
c) tarkoituksenmukaiset säilytysastiat akkujen (akkuhapon neutralointi suoritetaan itse käsittelypaikalla tai muualla), suodattimien ja PCB:tä/PCT:tä sisältävien jäähdyttimien varastointia varten;
d) tarkoituksenmukaiset erilliset varastointisäiliöt romuajoneuvojen nesteiden erillisvarastointia varten: polttoaineelle, moottoriöljylle, vaihteistoöljylle, voimansiirtolaitteiden öljylle, hydrauliöljylle, jäähdytysnesteille, jäätymisenestoaineelle, jarrunesteille, akkuhapoille, ilmastointijärjestelmän nesteille sekä kaikille muille romuajoneuvon sisältämille nesteille;
e) terveys- ja ympäristösäännösten mukaiset varusteet veden, mukaan lukien sadevesi, käsittelyä varten;
f) käytettyjen renkaiden tarkoituksenmukainen varasto, jossa otetaan huomioon palovaaran ja liiallisesta pinoamisesta aiheutuvan vaaran ehkäiseminen.
4. Valtuutettujen käsittelylaitosten, joilla on lupa käsitellä sähköajoneuvoja, on täytettävä asetuksen 2023/[akut ja jäteakut] liitteen XII vaatimukset.

TUOTTAJIEN JA AUTOPURKAMOIDEN ASETUKSEN MUKAISESTA YHTEISTOIMINNASTA

KERÄYSJÄRJESTELMÄT

Tuottajien tai tuottajayhteisöjen, on perustettava keräysjärjestelmiä, joihin kuuluu keräyspisteitä, kaikille sellaisiin ajoneuvoluokkiin kuuluville romuajoneuvoille, jotka ne ovat asettaneet ensimmäistä kertaa saataville jäsenvaltion alueella, tai osallistuttava näiden järjestelmien perustamiseen…
…**on varmistettava, tarkoitetuilla keräysjärjestelmillä, että**
……
e)**mahdollistetaan** kaikkien **romuajoneuvojen** toimittaminen **valtuutettuihin käsittelylaitoksiin** maksutta.

KERÄYSPISTEET

Jäsenvaltiot voivat antaa muille jätehuoltotoimijoille kuin valtuutetuille **käsittelylaitoksille luvan perustaa keräyspisteitä romuajoneuvoja varten.**
Keräyspisteestä vastaavan jätehuoltotoimijan on
a) **varmistettava**, että keräyspiste täyttää liitteessä VII olevassa A osassa (edellä sivu 11.) vahvistetut romuajoneuvojen **varastointia koskevat edellytykset**;
b) lupa romuajoneuvojen keräämiseen
c)kaikki kerätyt romuajoneuvot siirretään valtuutettuun käsittelylaitokseen vuoden kuluessa
d) täytettävä kaikki muut kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut jätteen varastointia koskevat edellytykset.

Suomen olosuhteissa pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen vuoksi keräyspisteet ovat perusteltuja. **Niiden tulee olla alisteisia laillisille autopurkamoille eli valtuutetuille käsittelylaitoksille.**

Tämän lausunnon lisäksi Suomen autopurkamoliiton edustajaa kuullaan ympäristövaliokunnassa 30.11.2023.

Suomen Autopurkamoliitto r.y:n
hallituksen puolesta

Kai Lindell
Järjestösihteeri

kai.lindell@autopurkamoliitto.fi
040-823 7779